

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	762
Land:	Somalia
Kilde:	Landinfo
Titel:	Temanotat Somalia: Identitetsdokumenter, sivilregistrering og offentlig forvaltning
Udgivet:	6. marts 2020
Optaget på baggrundsmaterialet:	28. april 2020

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Temanotat

Somalia

Identitetsdokumenter, sivilregistrering og offentlig forvaltning

6. mars 2020

© Landinfo 2020

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 2098 Vika

0125 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingstreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

Summary

Somalia's civil administration imploded with the fall of the Barre regime in 1991. For more than two decades, most of the country was without legitimate government institutions maintaining a civil registry and issuing identity documents. Passports were issued, but by actors with questionable official legitimacy (or none at all). The federal government started re-establishing a civil administration in 2012, including the Immigration and Naturalization Directorate (IND), and some federal states have started local civil registries and issuing identity documents. Both internal regulations and practice vary between different agencies, and between sub-offices of the same agency. There is no national or federal central civil registry, or any concrete plans for establishing one on the basis of existing local civil registries. Government agencies on both federal and state levels have limited resources and operate in a society with widespread corruption and nepotism. Large swathes of the country are under the control of armed groups in conflict with the federal government.

Sammendrag

Somalias forvaltning klappet sammen da Barre-regimet falt i 1991. I mer enn to tiår var det meste av landet uten anerkjente statlige myndigheter som kunne opprettholde sivilregistrering og utstede identitetsdokumenter. Pass ble utstedt, men av aktører med tvilsom (eller ingen) legitimitet. Føderale myndigheter begynte å bygge opp igjen forvaltninga fra 2012, inkludert etaten Immigration and Naturalization Directorate (IND), og noen delstater har opprettet lokale sivilregistre og utsteder identitetsdokumenter. Både interne retningslinjer og praksis varierer mellom ulike etater, og mellom underkontorer innenfor samme etat. Det finnes ikke noe nasjonalt eller føderalt sentralt folkeregister, eller konkrete planer for å bygge opp et på basis av de lokale sivilregistrene. Forvaltningsorganer på både føderalt og delstatsnivå har begrenset med ressurser, og har sitt virke i et samfunn med utbredt korrupsjon og nepotisme. Store områder av landet er kontrollert av væpnede grupper i konflikt med føderale myndigheter.

Begreper og forkortelser

baasaboorka): pass (av engelsk passport)

codsi(ga): søknad

dhalasha(da): fødsel

FGS: Federal Government of Somalia – de føderale myndighetene med sete i Mogadishu siden august 2012

foom(ka): skjema (av engelsk *form*)

hubin(ta) qof(ka): personverifisering

IND: Immigration & Naturalization Directorate¹ (somalisk: HSJ – Hay’adda/Hoggaanka² Socdaalka & Jinsiyadda)

IS: Den islamske staten

kaar(ka): kort (av engelsk *card*)

NISA: National Intelligence and Security Agency

shahaada(da): attest (av arabisk *shahada*)

shahaadada dhalashada: fødselsattest (brukes også om identitetsattest)

shahaadada sugnaanta: identitetsattest³ (brukes også om fødselsattest)

shari’a: islamsk rett

SNM: Somali National Movement – politisk bevegelse og væpnet gruppe etablert i nord-somaliske miljøer i Storbritannia i 1981

sugnaan(ta): ubestridelighet, sikkerhet

taariikh(da): dato (av arabisk *ta’rikh*)

TFG: Transitional Federal Government – de føderale overgangsmyndighetene oktober 2004–august 2012

warqad(da): dokument (av arabisk *warqa*)

warqadda danbi la’aanta qofka qaangaarka ah: vandelsattest

¹ Også omtalt på engelsk som Directorate of Immigration and Naturalization på enkelte offisielle skjemaer.

² IND bruker både Hay’adda og Hoggaanka i egne publikasjoner. Både hay’ad(da) og hoggaan(ka) kan oversettes med ‘direktorat’.

³ Sugnaan(ta) kan oversettes med ‘ubestridelighet, sikkerhet’ – her tolker vi den underforståtte betydningen til at et er identiteten som er ubestridt og sikker.

Innhold

1 Innledning.....	8
2 Forvaltning i en stat som har brutt sammen.....	8
2.1 Dagens situasjon	9
2.2 Andre lands godkjenning av somaliske pass	10
3 Identitet i en somalisk kontekst	10
4 Forvaltningsforhold	12
4.1 Administrativ inndeling	12
4.1.1 Føderal delstatsinndeling	13
4.2 Administrasjonsspråk	13
4.2.1 Staving av navn	13
5 Registrering av identitetsopplysninger og utstedelse av attester	14
5.1 Oversikt over landets befolkning.....	15
5.2 Personregistrering	15
5.2.1 Somaliland	16
5.2.2 Puntland	16
5.2.3 Banaadir.....	16
5.2.3.1 Data som oppgis i søknadsskjema om fødselsattest eller identitetsattest i Banaadir	17
5.2.4 Jubbaland	18
5.2.5 Sivilregistrering ved somalisk utenriksstasjon	18
5.2.6 Endring av opplysninger i sivilregistre	18
5.3 Ekteskap og skilsmisse	19
5.4 Dødsfall	19
5.5 Tildeling av identitetsnumre	19
5.5.1 Somaliland	19
5.5.2 Puntland	19
5.5.3 Banaadir.....	19
5.5.4 Jubbaland	20
5.6 Utstedelse av fødselsattest (<i>warqadda/shahaadada dhalashada</i>) og identitetsattest (<i>warqadda sugnaanta</i>).....	20
5.6.1 Somaliland	20
5.6.2 Puntland	20
5.6.3 Banaadir.....	21
5.6.4 Jubbaland	22
6 Vandelsattest	22
7 Pass.....	22
7.1 Søknadssteder	23
7.2 Vedtaksmyndighet og utstedende myndighet.....	23
7.3 Dokumentasjonskrav ved førstegangs søknad om pass.....	24
7.3.1 Søknad om pass fra mindreårige.....	25
7.4 Søknadsprosessen ved søknad i Somalia.....	26
7.5 Søknadsprosessen ved søknad ved somalisk utenriksstasjon	27

7.6	Fornyelse av utløpt, fullt eller delvis ødelagt pass	27
7.7	Erstatning av tapt eller stjålet pass	27
8	Identitetskort.....	28
8.1	INDs ID-kort.....	28
8.2	Somaliland.....	28
8.3	Puntland.....	28
8.4	Banaadir.....	28
8.5	Jubbaland.....	29
9	Forvaltningsskikk, korrupsjon og nepotisme.....	29
9.1	Ressursmangel og ineffektivitet i somalisk forvaltning	29
9.1.1	Midlertidige opphør i passutstedelse	30
9.2	Korrupsjon og nepotisme.....	30
10	Manipulert informasjon og falske dokumenter	32
10.1	Manipulert informasjon i offentlige sivilregistre.....	32
10.2	Utbredelse av falske dokumenter.....	33
11	Referanser	34

1 Innledning

Temaer for dette notatet er identitetsdokumenter, sivilregistrering og offentlig forvaltning i Somalia (inkludert Somaliland og Puntland).

Informasjonen er hentet fra skriftlig kildemateriale, og fra Landinfos og Nasjonalt ID-senters møter med kilder på tjenestereiser til Somalia (Mogadishu og Kismaayo) og Kenya (Nairobi), og med somaliske utenriksstasjoner, i perioden 2017 til 2019.

Somalia er i en spesiell situasjon, siden offentlig forvaltning i praksis var ikke-eksisterende i drøyt to tiår. Både føderale myndigheter og flere delstatsmyndigheter har gjenoppbygget deler av offentlig forvaltning siden 2012, men med svært varierende dekningsgrad, og uten sentral koordinering delstatene imellom. Det er ikke vedtatt noe oppdatert lovverk for sivilregistrering og utstedelse av identitetsdokumenter, og systemene som er implementert på lokalplan, er ikke compatible med hverandre. Dermed vil dette feltet sannsynligvis stå overfor store omveltninger i åra som kommer.

2 Forvaltning i en stat som har brutt sammen

Somalias moderne historie har vært turbulent. Allerede før Barre-regimets fall og statssammenbruddet i 1991 fikk ei bok om Somalias historie tittelen «en nasjon på leting etter en stat» (Laitin & Samatar 1987). I kolonitida ble området befolket av somaliere, kolonisert både av europeere (Italia, Storbritannia og Frankrike) og av afrikanere (det amhariskdominerte Etiopia). Ved uavhengigheten innebar republikken Somalia en forening av protektoratene italiensk og britisk Somaliland, men ikke somaliskdominerte områder av dagens Kenya, Etiopia og Djibouti. I 1964–1967 gjorde Somalia krav på Kenyas nordområder, Ogaadeen i Etiopia⁴ og Djibouti – uten å lykkes – og i 1977–1979 var Somalia i krig med Etiopia om Ogaadeen, men tapte. Mellom disse to periodene gjorde Mahammad Siyaad Barre statskupp i 1969.

Fra slutten av 1970-tallet, etter Ogaadeen-krigen mot Etiopia, vokste det fram politisk motstand mot Barre-regimet, særlig nord i Somalia. I 1982 innledet gruppa SNM væpnede angrep mot regimet, og gruppas angrep på Hargeysa og Burao i mai 1988 kan regnes som innledningen på borgerkrigen i Somalia (Harper 2012, s. 56). Væpnet konflikt pågår fortsatt, men den har gått gjennom flere ulike faser. Barres fall innebar sammenbrudd i landets sentralmakt og forvaltning, og siden har ingen hatt politisk, militær eller administrativ kontroll over hele landet.

⁴ Området Somalia gjorde krav på i Etiopia, tilsvarer Somali-regionen i dagens administrative inndeling, men omfattet ulike provinser på 1970-tallet.

Somalisk forvaltnings innsats for å holde oversikt over landets befolkning gjennom sivilregistrering, opphørte helt med statssammenbruddet i januar 1991. Siden tok det tid før noen forsøkte å sette i gang igjen med sivilregistrering – noen år i det uavhengighetserklærte Somaliland, og mer enn to tiår i andre deler av landet. Per i dag skjer slik registrering bare i deler av landet – i praksis noen av de delene av dagens føderale delstater som ulike myndigheter⁵ har kontroll over. I store deler av Sør-Somalia er disse myndighetene helt fraværende, mens den ytterliggående islamistgruppa al-Shabaab (og delvis IS) er til stede.⁶

Mens sivilregistrering har ligget nede i snart tretti år i store deler av Somalia, og bare delvis er forsøkt gjenopprettet, har paradoksalt nok utstedelsen av somaliske pass fortsatt nærmest ufortrødent. Dette har i lange perioder skjedd i regi av aktører som ikke kan sies å ha representert noen somalisk statsmakt.⁷

2.1 Dagens situasjon

Den føderale regjeringen i Somalia (FGS) ble etablert i august 2012, og har begynt å gjenoppbygge et forvaltningsapparat, men med mange utfordringer:

- Det finnes knapt rester av statlig forvaltning fra før 1991 som kan brukes i gjenoppbygginga: Infrastrukturen er stort sett ødelagt (inkludert arkiver), og alt må bygges opp fra ingenting.
- Det eksisterende juridiske rammeverket består overveiende av regelverk fra perioden 1960–1990.
 - Eksisterende regelverk mangler en del relevante bestemmelser for dagens forhold (for eksempel knyttet til teknologi).
 - Eksisterende regelverk sier ikke noe om skillet mellom føderalt og delstatsnivå og disse nivåenes administrative oppgaver.⁸
 - Revisjon av eksisterende lovverk skjer i en kontekst av maktkamp om oppgaver mellom ulike politiske aktører. Slik maktkamp pågår både mellom ulike grener av føderale⁹ og delstatlige myndigheter, og mellom de to nivåene.

⁵ Med myndigheter mener vi enten de føderale myndighetene (FGS) i Mogadishu eller politisk og utøvende makt på delstatsnivå. Myndighetene i Somaliland ser på seg selv som statlige, men regnes av FGS som delstatlige.

⁶ Se Landinfo 2019b for mer om al-Shabaabs kontroll med ulike deler av Sør-Somalia.

⁷ I INDs egen presentasjon av etatens historie sier de ingenting om forholdene i denne perioden (IND u.å.a).

⁸ Somalia var en sentralisert stat da regelverket ble fastlagt.

⁹ I føderal sammenheng har for eksempel innenriksdepartementet og presidentens kontor ulik oppfatning av hvilken etat som skal ha ansvaret for sivilregistrering, noe som går fram av en presentasjon en rådgiver for det somaliske nasjonale ID-programmet holdt på ID4Africa-

Hva angår sivilregistrering og utstedelse av identitetsdokumenter, har i praksis de føderale myndighetene tatt kontroll over passutstedelse gjennom IND og somaliske utenriksstasjoner, mens noen av delstatene har opprettet etater som utfører sivilregistrering og utsteder identitetsdokumenter. Somaliland, som erklærte seg uavhengig i 1991, utsteder også pass.¹⁰

For å kompensere for manglende sivilregistrering og utstedelse av offentlige dokumenter gjennom flere tiår, har mange aktører, både organisasjoner, private selskaper og offentlige etater, utviklet egne registreringsbaser over ansatte eller brukere. Verdens matvareprogram har for eksempel en slik base, hvor mottakere av matvarehjelp i Somalia er registrert med personopplysninger og biometriske data (Ferrari 2017).

2.2 Andre lands godkjenning av somaliske pass

Som en konsekvens av sammenbruddet i offentlig forvaltning, sluttet noen land – inkludert Norge – å godkjenne somaliske pass som reisedokument. IND har imidlertid påpekt at de fleste av verdens land har godkjent somaliske pass kontinuerlig, også etter sammenbruddet i statlig forvaltning i 1991. Det er primært en del vestlige land som ikke har godkjent somaliske pass i lange perioder siden 1991, og per februar 2019 godkjente ti Schengen-land somaliske pass (møte med IND, Mogadishu februar 2019). Fra 1. august 2018 anerkjenner norske myndigheter somaliske pass utstedt til søkere i Mogadishu/Banaadir, og ved somaliske utenriksstasjoner (Nasjonalt ID-senter 2018).

3 Identitet i en somalisk kontekst

Når somaliere vil undersøke hvem noen er, kan det skje gjennom å kontrollere identitetspapirer. Men det fordrer at identitetspapirene er utstedt av noen en har tillit til, og det er vanskelig i en somalisk kontekst.¹¹

- Siden sammenbruddet i statlig forvaltning i 1991, finnes det få offentlige aktører som utsteder identitetspapirer.

konferansen i Sør-Afrika sommeren 2019 (Mahadallah 2019, s. 15). Han kalte også Somalia «an ID dark zone».

¹⁰ Ingen land i verden har anerkjent Somaliland som egen stat (Felter 2018), og pass utstedt av Somaliland, kan bare brukes ved innreise i Djibouti og Etiopia (Somalias ambassade i Kenya, møte februar 2019).

¹¹ Punktene her er delvis basert på Landinfos møter og observasjoner under reise til Somalia i februar 2019, møter gjennomført av Landinfo eller Nasjonalt ID-senter med Somalias ambassader i Kenya, Belgia og Tyskland, på opplysninger fra Verdensbankens rapport om identitetsforhold i Somalia (Malik et al. 2018), rapportene til våre svenske og nederlandske søsterorganisasjoner (Lifos 2019; MBZ 2019) og en rådgiver på ID-feltet til somaliske føderale myndigheter (Mahadallah 2019).

- Sentralt sivilregister finnes ikke, og etatene som driver sivilregistrering, har ikke noe praktisk samarbeid.
- På grunn av utbredt korrupsjon og nepotisme i somalisk forvaltning både før og etter 1991, er det liten grunn til å ha tillit til at registrerte opplysninger er godt kvalitetskontrollert.
- Det er umulig å verifisere dokumenter utstedt før 1991, siden etatene som utstedte dem, stort sett har brutt sammen.
- Forfalskninger er svært utbredt.
- Det er stor skepsis mot kvalitetskontrollen med registrerte opplysninger hos ulike ikke-statlige aktører¹² som har utstedt identitetspapirer etter 1991.

Konsekvensen av dette er at tilliten til opplysningene i identitetspapirer, gjennomgående er svært lav, også offentlige etater imellom. Det som dermed skjer – både i private sammenhenger, i forretningsliv og i kontakt med myndigheter på føderalt og delstatsnivå – er at folk forsøker å finne fram til personer de har tillit til som kan bekrefte at vedkommende er den hun/han opplyser å være.

Selv når somaliske offentlige myndigheter¹³ ber folk levere inn underlagsdokumenter ved ulike registreringer og søknader, går det fram av retningslinjene deres at de gjennomgående skal legge opp til intervjuer. Også når de kan legge fram dokumentasjon på hvem de er, forventes folk å oppgi kontaktinformasjon til personer som nyter høy tillit – klan-eldre, lokale prominenser, parlamentsmedlemmer, osv. – som kan bekrefte at opplysningene stemmer. Det finnes også eksempler på at andre enn den søkeren selv foreslår som kontaktperson, kontaktes.¹⁴ I hvilken grad slike tillitspersoner så kontaktes, later til å variere og være opp til skønnsvurderingen til den som intervjuer. Det er altså ikke Landinfos inntrykk at offentlige etater alltid systematisk verifiserer søkeres opplysninger med oppgitte tillitspersoner.

IND har et eget skjema for personverifisering (*foomka hubinta qofka*) som leveres inn med søknader om pass og nasjonalt ID-kort. Her er det rubrikker for to kontaktpersoner som kan bekrefte identitet (*shaqsiyadka lagaala soo xiriiri karo*), hvor det oppgis navn, telefonnummer og relasjon til søker (*xiriirka ka dhexeeya*). Videre er det Landinfos inntrykk at hovedfokus for flere av myndighetskildene, var om søkere er å regne som somaliske borgere¹⁵ (eller av delstaten etaten

¹² Med ikke-statlige aktører mener vi personer som fikk fatt i skjemaer, stempler, osv. etter sammenbruddet i 1991 og brukte dette til å utstede offentlige dokumenter uten at de representerte noen offentlig myndighet.

¹³ Enten offentlige etater i Somalia, eller somaliske utenriksstasjoner.

¹⁴ Lifos nevner at myndighetene i Somaliland kan be folk oppgi noen fra adresselista på mobiltelefonen sin under intervjuet, som så blir oppringt og stilt spørsmål om søkeren, som kan omfatte vedkommendes klanbakgrunn (Lifos 2019, s. 19).

¹⁵ Her understreker vi at Somalias statsborgerlov sier at «any person who by origin, language or tradition belongs to the Somali Nation shall be considered a ‘Somali’» (Law on Somali citizenship 1962, § 3). Dermed er altså alle etniske somaliere å regne som somaliske borgere, også personer som aldri har oppholdt seg i Somalia.

representerer), mens de er mindre opptatt av å sjekke de konkrete personopplysningene (Lifos deler denne oppfatninga, jf. Lifos 2019, s. 33).

IND har opplyst til Landinfos svenske søsterenhet at personer som ikke har dokumenter, må gå til en domstol hvor en tillitsperson under ed avgir vitneerklæring om at de kjenner vedkommende og oppgi dennes navn, fødselsdato, familie, klanstilhørighet og adresse (Lifos 2019, s. 15–16).

Da Landinfo spurte IND, regionaladministrasjonen i Banaadir og Somalias ambassade i Kenya om hva som ga grunn til å gjøre videre undersøkelser når noen søkte om identitetspapirer eller pass, opplyste de alle at det hovedsakelig dreide seg om mistanke om at en person ikke var etnisk somalisk (møter i Mogadishu, Kismaayo og Nairobi februar 2019).¹⁶ Faktorer som blir tatt med i vurderingen, er søkernes språkbeherskelse på somalisk, utseende og navn. «Usomalisk» utseende og navn knyttes til opprinnelse enten i afrikanske land lenger sør, i arabiske land eller Iran – altså til bofaste etniske minoritetsgrupper som ikke tilhører de fire hovednomadeklanene. Kriteriene for hvem som kan regnes som tillitspersoner fra minoritetsgrupper, er smalere enn for somaliere med tilhørighet til hovedklanene.

4 Forvaltningsforhold

4.1 Administrativ inndeling

Somalias administrative inndeling har variert over tid, fra italiensk og britisk administrasjon før uavhengigheten til ulike provins- og regionalinndelinger i perioden 1960–1990. Under provins- og regionnivå var landet delt opp i distrikter.

Somalia ble en føderasjon da Somalias nye grunnlov ble implementert i august 2012. Grunnloven definerer verken antallet delstater, grenser mellom delstatene eller administrativ oppgavefordeling mellom føderalt nivå og delstatsnivå, men overlater dette til det føderale parlamentet (Somalias grunnlov 2012, §§ 48–54). Verken grenser mellom delstatene eller oppgavefordeling mellom ulike administrative nivåer er avklart per i dag, åtte år etter.

¹⁶ Hos IND kan slik mistanke oppstå både i førstelinja og sentralt der vedtaket fattes. I det siste tilfellet tar hovedkontoret kontakt med førstelinja og ber dem undersøke videre.

4.1.1 Føderal delstatsinndeling

Per mars 2020 er Somalia inndelt i seks delstater og regionaladministrasjonen i Banaadir (hovedstadsområdet)¹⁷, fra nord til sør (MOP u.å.):

- Somaliland¹⁸
- Puntland
- Galmudug
- Hirshabeelle
- Banaadir
- Sørvest (Koonfur-Galbeed)
- Jubbaland

Siden det fortsatt ikke er avgjort hvor grensene mellom delstatene skal gå, finnes det ikke gode kart med delstatsinndeling. Ulike FN-kart tilgjengelige på OCHAs samleside over Somalia, er inndelt i distrikter eller provinser, men ikke delstater (OCHA u.å.). Kartet tilgjengelig fra UN Maps, er inndelt i atten provinser (datert desember 2011), og gjenspeiler at det er vanlig å bruke eldre administrative inndelinger som geografiske referanser.

4.2 Administrasjonsspråk

Somalisk er offisielt språk og dermed administrasjonsspråk (Somalias grunnlov, § 5). Identitetsdokumenter og skjemaer i bruk i offentlig forvaltning etter 2012 er som oftest tospråklige (somalisk og engelsk) eller trespråklige (somalisk, arabisk og engelsk).¹⁹

4.2.1 Staving av navn

Som på norsk, kan en del somaliske ord og navn ha alternative stavemåter. På somalisk gir dette seg særlig utslag på to måter:

- Det varierer om forlengede vokaler og konsonanter gjengis med dobling eller ikke.
- Det varierer om korte, trykksvake vokaler gjengis med a eller e.

¹⁷ På somalisk har regionaladministrasjonen offisielt navn *dowladda hoose ee Muqdisho*, altså 'Delstaten [området] underlagt Mogadishu'.

¹⁸ Som nevnt ovenfor, har Somaliland erklært seg uavhengig, og anerkjenner ikke at de er en føderal delstat. Det er ingen dialog mellom Somalia og Somaliland om formell integrering av Somaliland som en somalisk delstat (Crisis Group 2019).

¹⁹ Somalisk ble skriftliggjort med vårt alfabet tidlig på 1970-tallet, og først i 1974 ble somalisk gjort til offisielt språk og administrasjonsspråk (Laitin & Samatar 1987, s. 84–84). Før det var italiensk og engelsk administrative språk, og ble brukt i dokumenter og registre.

Det er også en tendens til at mange somaliere unngår å bruke konsonantene c og x utenfor en somaliskspråklig sammenheng, siden de brukes for lyder som er uvanlige i andre språk. I slike situasjoner utelates c, x erstattes med h, og Cali Maxmuud Comar blir Ali Mahmuud Omar. IND har prinsipielt valgt å utelate c og x i registrering av personopplysninger, både i egne registre og i dokumentene de utsteder, også for opplysninger og dokumenter til bruk i Somalia²⁰ (møte i Mogadishu, februar 2019). Navn registreres med somalisk ortografi i sivilregisteret i Somaliland, men konverteres til staving uten c og x i pass, mens de følger somalisk ortografi i nasjonale ID-kort (Lifos 2019, s. 20).

Mange somaliske navn er lånt inn fra arabisk, og slike navn har ofte alternative stavemåter – noen tett opp til arabisk, og noen som gjenspeiler somalisk-påvirket uttale.

I motsetning til på norsk anses imidlertid ikke alternative stavemåter av et navn for å være (litt) forskjellige navn, men det samme navnet. Dermed kan samme person omtales i skrift både som (somalisk) Fadumo Aden Cabdulle og (arabisk) Fatima Adam Cabdullahi.²¹

5 Registrering av identitetsopplysninger og utstedelse av attester

Det formelle ansvaret for sivilregistrering på nasjonalt nivå ligger under innenriksdepartementet (UNICEF u.å.), men det har ikke vært noe nasjonalt sivilregister siden 1991 (Malik et al. 2018, s. 12).

Somalias regjering har undertegnet planer om en ny, føderal etat med ansvar for sivilregistrering i samarbeid med pakistanske NADRA, støttet av blant annet Verdensbanken (Radio Dalsan 2018; World Bank 2019, s. 74–75). IND har opplyst at lovverket som regulerer sivilregistrering, skal gjennom en større revisjon (møte i Mogadishu, februar 2019).²² Dette lovverket var fremdeles ikke vedtatt per februar 2020.

Flere delstater har bygget opp egne systemer for sivilregistrering:

- Somaliland (Malik et al 2018, s. 16; Lifos 2019, s. 8, 14–15)

²⁰ Regelen er ikke helt konsekvent, for IND opplyser også at de tillater folk å registrere navnene sine med c og x hvis de insisterer.

²¹ Videre kan det også forekomme at en persons fulle navn blander somaliske og arabiske former.

²² Gjeldende lovverk omtales som Civil Registry Act 2011 (UNICEF u.å.), men dette er bare en mindre, revidert utgave av lovverket fra 1960-tallet.

- Puntland (Malik et al 2018, s. 16; Lifos 2019, s. 15–17)
- Banaadir (Malik et al 2018, s. 16)
- Jubbaland²³

Delstatene Galmudug, Hirshabeelle og Sørvest (Koonfur-Galbeed) har ikke satt i gang noen form for sivilregistrering. Ingen av etatene som driver sivilregistrering på delstatsnivå, samarbeider med hverandre, datasystemene deres er ikke kompatible, dokumentene de utsteder, er ikke i samsvar med internasjonale standarder (Malik et al. 2018, s. 14–15), og de har ingen rutiner for overføring av data til INDs søknadsregister (møter i Mogadishu med IND og regionaladministrasjonen i Banaadir, februar 2019).

5.1 Oversikt over landets befolkning

Sentrale funksjoner for et sivilregister er å gi et lands myndigheter oversikt over landets befolkning for å gjøre det enklere å fordele statlige ressurser, og å gi befolkninga en mulighet til å bevise hvem de er gjennom identitetsdokumenter (Malik et al. 2018, s. 4–5). Gjenoppbygging av sivilregistrering i deler av Somalia later bare til å ha det andre formålet for øyet, og i praksis er systemene innrettet mot å gi folk en mulighet til å få utstedt identitetsdokumenter. Ingen av etatene på delstatsnivå (med unntak for Somaliland) har gjennomført noe forsøk på å innføre systematisk fødselsregistrering eller på å skaffe seg oversikt over hele befolkninga i området de har ansvaret for. Etatenes registre omfatter hovedsakelig personer som har henvendt seg dit for å få utstedt identitetspapirer, som oftest fordi de skal søke om pass.²⁴

5.2 Personregistrering

Personregistrering omtales ofte som fødselsregistrering, men i Somalia skjer registrering i sivilregistre som oftest lenge etter fødsel.

Det skjer ingen systematisk overføring av fødselsmeldinger fra sykehus²⁵ i Somalia til sivilregistre på delstatsnivå. Mindre enn 10 % av alle fødsler skjer på sykehus (World Bank 2018, s. 40), og det skjer for tida ingen forsøk på å få folk til systematisk å melde fra om fødsler utenfor sykehus. Vi kjenner ikke til arkiv- og registerrutiner hos sykehusene, eller i hvilken grad sykehus i delstater med

²³ Systemet for sivilregistrering i Jubbaland ble innledet i samarbeid med det belgiske selskapet Semlex i 2014 (Semlex 2014).

²⁴ Hovedformålet folk flest har med å bli sivilregistrert, er å få utstedt ID-dokumenter, som i sin tur skal brukes som underlag for søknader om regionale ID-kort eller pass. Både ID-kort og pass utstedes bare til personer som regnes som borgere (av delstaten og/eller Somalia), og dermed skjer det i praksis ingen sivilregistrering av utlendinger bosatt i Somalia. Det innebærer at det er vanskelig for ikke-somaliere født i Somalia, å få utstedt fødselsattest.

²⁵ Fødselsmeldinger fra sykehus må ikke forveksles med fødselsattester.

sivilregistrering, systematisk forsyner sivilregistrene med løpende informasjon om fødsler de har registrert.

Bare Somaliland har satt i gang en systematisk prosess for å innlemme den delen av befolkninga som ikke allerede er registrert.

5.2.1 Somaliland

Somaliland innførte et elektronisk sivilregister i 2014, driftet av et litauisk selskap i samarbeid med et lokalt IKT-konsulentfirma. I en pressemelding fra 2015 var det uttrykte målet å sivilregistrere 700 000 personer over 15 og utstede biometriske ID-kort i løpet av en seksmånedersperiode (Neurotechnology 2015), og på nettstedet til den lokale samarbeidspartneren oppgis det at det hittil er registrert rundt 700 000 personer (Sahal Tech u.å.). Flere andre administrative registre er koblet til sivilregisteret (Lifos 2019, s. 14).

Sivilregistrering i Somaliland fordrer at en person regnes som borger av Somaliland.²⁶ Videre må personer som registreres en stund etter fødsel, ha godkjenning fra borgermesteren (Lifos 2019, s. 19–20).

5.2.2 Puntland

Verdensbanken har omtalt Puntlands sivilregister som det mest utviklede i Somalia, men satte samtidig spørsmålstegn ved opplysninger fra myndighetene i Puntland om at de hadde lyktes i å utstede ID-kort til 800 000 av delstatens befolkning på rundt fire millioner (Malik et al. 2018, s. 63).

Registrering i Garowe omfatter elektronisk registrering av fingeravtrykk, mens det later til å skje i manuelle registre ellers i delstaten (Lifos 2019, s. 19).

Sivilregistreringssystemet i Puntland skiller mellom personer som regnes som borgere av Puntland og andre somaliere, og har et eget register for internt fordrevne (Lifos 2019, s. 15–18).

5.2.3 Banaadir

Regionaladministrasjonen i Banaadir innførte et nytt system for sivilregistrering og utstedelse av ID-kort i 2015–2016 (møte med Nasjonalt ID-senter, 2017; Malik et al. 2018, s. 63). Alle registre fra før 1991 har gått tapt. Dokumenter utstedt før

²⁶ «A Somaliland citizen by birth is anyone whose father is a descendent of persons who resided in the territory of Somaliland on 26 June 1960 and before» (Somaliland citizenship law 2002, § 2.1). Opprinnelse er dermed geografisk avgrenset, og ikke etnisk.

sammenbruddet i statlig forvaltning, blir vurdert, hvis representanten for regionaladministrasjonen mener de ser ekte ut.

Ved sivilregistrering fylles det ut søknadsskjema, og søkeren blir intervjuet. I intervjuet får søkeren spørsmål om bosted og blir testet i allmennkunnskap om det oppgitte hjemstedet. Søknad og intervju skjer på distriktsnivå,²⁷ slik at det er folk fra lokalsamfunnet som forholder seg til søkere fra nærmiljøet. Søkere forventes ikke å ledsages av klaneldre eller andre referansepersoner, men må oppgi kontaktinformasjon så de kan kontaktes ved behov.²⁸ Opplysninger om klantilhørighet registreres ikke i prosessen, men brukes ved verifiseringsbehov. Søkerne blir fotografert, og avgir fingeravtrykk fra begge tomler.

Også migranter fra andre deler av Somalia som regnes som bosatt i hovedstadsområdet, kan sivilregistreres, men må kunne oppgi klaneldre bosatt i Banaadir. Internt fordrevne anses ikke som bosatt i området, selv om de har oppholdt seg der i flere år (møte med regionaladministrasjonen, Mogadishu februar 2019).

5.2.3.1 Data som oppgis i søknadsskjema om fødselsattest eller identitetsattest i Banaadir²⁹

- Fullt navn (egennavn – fars egennavn – farfars egennavn)
- Fars fulle navn (fars egennavn – hans fars egennavn – hans farfars egennavn)
- Fødselsdato
- Kjønn
- Fødested
- Fødeland
- Identitetsnummer
- Yrke
- Sivilstatus (enslig/gift/annet, med rubrikk å fylle ut for «annet»)
- Mors fulle navn (mors egennavn – hennes fars egennavn – hennes farfars egennavn)
- Adresse
- Telefonnummer
- Epostadresse

²⁷ Det er 17 distrikter i regionen (Regionaladministrasjonen i Banaadir u.å.).

²⁸ Søkere må levere vandelsattest fra kriminalpolitiet, hvor det går fram om det er registrert kriminelle forhold. Regionaladministrasjonen kontakter kriminalpolitiet og referansepersoner ved behov (møte mellom regionaladministrasjonen og Nasjonalt ID-senter, november 2017).

²⁹ Informasjonen er hentet fra specimen av søknadsskjema som Landinfo har fått av regionaladministrasjonen i Banaadir, møte i Mogadishu februar 2019.

5.2.4 Jubbaland

Systemet for sivilregistrering i Jubbaland ble innført i samarbeid med det belgiske selskapet Semlex i 2014 (Semlex 2014). Selskapet har opplyst at de har levert delstatsforvaltninga nødvendig utstyr til biometrisk sivilregistrering og bilregistrering, og til utstedelse av biometriske ID-kort, beboerkort, førerkort, ID-kort for ansatte, oppholdstillatelser, registreringsattester, utskrifter fra sivilregister og registreringsnumre og klistremerker for biler (Semlex 2016, s. 33).

Det foreligger imidlertid ingen informasjon om hvilke data som registreres, eller prosedyrer for registrering.

5.2.5 Sivilregistrering ved somalisk utenriksstasjon

Når en person henvender seg til en somalisk utenriksstasjon for å søke om somalisk pass for første gang, vurderer utenriksstasjonen om vedkommende kan regnes som somalisk borger, altså har etnisk somalisk opprinnelse. Dette skjer gjennom et intervju og kontroll av eventuelle dokumenter med personopplysninger vedkommende måtte ha. En NISA-autorisert ansatt på utenriksstasjonen, foretar intervjuet, og fokuset varierer mellom ulike utenriksstasjoner.

Somalias ambassade i Kenya kontakter referansepersoner, som kan være personens klaneldre (møte i Nairobi, februar 2019, jf. Lifos 2019, s. 20–22). Somalias ambassade i Brussel har derimot fokus på kjennskap til somaliske forhold når de intervjuer, og forholder seg i liten grad til referansepersoner (Lifos 2019, s. 22–23), mens ambassaden i Paris opplyser at de er opptatt både av kunnskap om forhold i Somalia og utsagn fra referansepersoner (Nasjonalt ID-senters møte med Somalias ambassade i Frankrike, 2019). Hvis utenriksstasjonen vurderer personen til å være somalier etter denne prosessen, sivilregistreres hun/han, og det utstedes fødselsattest og identitetsattest.³⁰

5.2.6 Endring av opplysninger i sivilregistre

IND har opplyst til Lifos at personer som ønsker å få endret gale personopplysninger i sivilregistre, må få en kjennelse fra domstol. Dette gjelder endring av egennavn³¹, stavemåte og fødested eller justering av fødselsår (Lifos 2019, s. 18). I Somaliland er det imidlertid ikke mulig å endre personopplysninger etter at de er lagt inn i sivilregisteret (s. 20).

³⁰ Per i dag skjer denne sivilregistreringa i systemer separate fra INDs elektroniske system for registrering av søknader om pass og ID-kort, og lagres bare på utenriksstasjonene, som ikke har digital tilgang til INDs database (møter mellom Somalias ambassader i Kenya og Frankrike og Nasjonalt ID-senter, november 2017 og oktober 2019).

³¹ Andre navneelementer ligger i prinsippet fast, siden de er andre individers egennavn. Se Landinfo 2019a for mer om navneskikker i Somalia.

5.3 Ekteskap og skilsmisse

Landinfo har ikke konkret informasjon om registrering av ekteskap og skilsmisse på delstatsnivå i Somalia. Dokumentasjon på ekteskap skjer vanligvis gjennom ekteskapskontrakten. Selv om det i henhold til shari'a ikke er noe rettskrav med skriftlig ekteskapskontrakt, er det vanlig at en imam fyller ut en arabiskspråklig kontrakt når et par inngår ekteskap. Domstoler kan siden utstede vigselsattest på basis av ekteskapskontrakten³² (møte med regionaladministrasjonen i Banaadir, Mogadishu februar 2019).

5.4 Dødsfall

Landinfo har ikke konkret informasjon om registrering av dødsfall i Somalia, utover at regionaladministrasjonen i Banaadir oppgir at de ikke registrerer dødsfall (møte, Mogadishu februar 2019).

5.5 Tildeling av identitetsnumre

IND har per i dag ingen ordning med unike identitetsnumre, og bruker heller ikke identitetsnumre tildelt av offentlige etater på delstatsnivå.

5.5.1 Somaliland

Når personer sivilregistreres i Somaliland, tildeles de et personlig, 14-sifret identitetsnummer: De seks første er personens fødselsdato, mens de åtte neste ikke ser ut til å være knyttet til personens identitet (Lifos 2019, s. 14).

5.5.2 Puntland

Det er uklart om sivilregistreringssystemet i Puntland genererer personlige identitetsnumre til brukerne eller serienumre på ID-kortene som utstedes (Malik et al. 2018, s. 63).

5.5.3 Banaadir

Det nåværende sivilregistreringssystemet i Banaadir genererer ikke personlige identitetsnumre til brukerne, men serienumrene på ID-kortene som utstedes, omtales som «borgernumre» (*citizen number*) (Malik et al. 2018, s. 63), ID-nummer (på identitetsattestene) eller *computer serial #* (på fødselsattester og identitetsattester). Nummeret er sju-sifret innledet med 00 på specimen-

³² Ekteskapskontrakten inneholder følgende informasjon: navn på ektefellene, navn på de to vitnene, navn på imamen og sted og dato for ekteskapsinngåelsen.

identitetsattesten Landinfo fikk kopi av i møte med regionaladministrasjonen i februar 2019.

5.5.4 Jubbaland

Det er uklart om sivilregistreringssystemet i Jubbaland genererer personlige identitetsnumre til brukerne.

5.6 Utstedelse av fødselsattest (*warqadda/shahaadada dhalashada*) og identitetsattest (*warqadda sugnaanta*)

Både fødselsattest og identitetsattest er dokumentasjon på at en er sivilregistrert. Dokumentene og termene for dem brukes om hverandre, og delstatsmyndigheter later til å utstede begge dokumentene samtidig på basis av samme registreringsprosess. Den eneste praktiske forskjellen er at identitetsattesten inneholder bilde og gjengivelse av et fingeravtrykk, mens fødselsattester verken har bilde eller fingeravtrykk.

Der delstater skiller på utstedelse av fødselsattester og identitetsattester, handler det om at de skiller mellom borgere av delstaten og borgere av Somalia – ikke om når personen ble sivilregistrert.³³

Ingen av etatene som utsteder fødselsattester og identitetsattester, har gått sammen og blitt enige om felles format, sikkerhetsforanstaltninger, osv. Dermed finnes det en rekke ulike formater, også brukt av samme etat.

5.6.1 Somaliland

Myndighetene i Somaliland later ikke til å utstede identitetsattester, bare fødselsattester.

5.6.2 Puntland

Puntland utsteder fødselsattester bare til personer som regnes som borgere av Puntland (Lifos 2019, s. 16–17). Andre somaliske borgere får bare utstedt identitetsattest.

Puntland utsteder identitetsattester både til personer som regnes som borgere av Puntland og personer fra andre deler av Somalia. Identitetsattestene til borgere av Puntland er blå, mens de er grønne til andre somaliske borgere (inkludert personer fra Somaliland) (Lifos 2019, s. 16).

³³ Det er altså ikke sann at utstedt fødselsattest er en indikasjon på at personen ble sivilregistrert kort tid etter fødsel, mens identitetsattester brukes når noen er sivilregistrert seinere i livet.

5.6.3 Banaadir

Regionaladministrasjonen i Banaadir har opplyst til Nasjonalt ID-senter at en person må vise regionalt ID-kort for å få utstedt fødselsattest, hvis vedkommende ikke har fødselsmelding fra sykehus (møte november 2017).

Gebyr for utstedelse av fødselsattest og identitetsattest er USD 15. Hvis søkere ønsker flere enn én utskrift av attestene, får de det. Utskriftene utstedes to–tre arbeidsdager etter innlevert søknad. Søkere må møte personlig, og vise søknads-kvittering (møte mellom regionaladministrasjonen og Nasjonalt ID-senter, november 2017).

Fødselsattester fra Banaadir inneholder følgende informasjon:

- Fullt navn (egennavn – fars egennavn – farfars egennavn)
- Fødselsdato
- Fødested
- Kjønn
- Fars fulle navn (fars egennavn – hans fars egennavn – hans farfars egennavn)
- Mors fulle navn (mors egennavn – hennes fars egennavn – hennes farfars egennavn)
- Adresse
- Utstedelsesdato

Dokumentet har stempel, pregestempel og signatur av borgermesteren.

Identitetsattester fra Banaadir inneholder følgende informasjon:

- Fullt navn (egennavn – fars egennavn – farfars egennavn)
- Fødselsdato
- Fødested
- Identitetsnummer
- Kjønn
- Sivilstatus
- Adresse
- Mors fulle navn (mors egennavn – hennes fars egennavn – hennes farfars egennavn)
- Utstedelsesdato
- Yrke
- Fotografi
- Fingeravtrykk, høyre tommel

Dokumentet har stempel, pregestempel og signatur av borgermesteren.

5.6.4 Jubbaland

Landinfo har ikke informasjon om prosedyrer for utstedelse av fødselsattester og identitetsattester i Jubbaland.

6 Vandelsattest

Vandelsattest (*warqadda danbi la'aanta qofka qaangaarka ah*) utstedes av kriminalpolitiet (engelsk: CID, Criminal Investigation Department).

I møte med Landinfo har kriminalpolitiet opplyst at de tar fingeravtrykk – i form av fingeravtrykk avsatt på papir, som lagres i fysiske arkiver – i forbindelse med etterforskning av kriminalsaker. Det er satt i gang et prosjekt for digitalisering hvor teknisk utstyr er anskaffet, men skanning av papirarkivet var ikke påbegynt per februar 2019. Kriminalpolitiet opplyste at personer som søker om vandelsattest, får sjekket fingeravtrykkene sine opp mot fingeravtrykk i kriminalregisteret, og mot registre over «persons of concern». Samtidig oppga de imidlertid at ingen av registrene deres er digitalisert, og at det fysiske arkivet er organisert kronologisk og etter forbrytelse (møte i Mogadishu, februar 2019).³⁴

7 Pass

Denne delen omtaler utelukkende prosedyre for utstedelse av pass fra Den føderale republikken Somalia, ikke pass fra Somaliland.

Etter sentralmyndighetenes sammenbrudd i 1991, fortsatte ulike private aktører å utstede somaliske pass av samme type som under Barre – disse omtales som «grønne pass». Den daværende føderale overgangsmyndigheten (TFG) erklærte de grønne passene ugyldige og erstattet dem med maskinlesbare pass med blått omslag i 2007, og innførte en videreutviklet type i 2010 (Lifos 2019, s. 26).

Den nåværende passtypen med biometri ble introdusert i 2014. Per 31. oktober 2018 var det blitt utstedt 461 523 biometriske somaliske pass³⁵ – 74 % av dem i Somalia, og 26 % til personer som har søkt hos somalisk utenriksstasjon. Av passene utstedt i Somalia, var 65 % av søknadene om pass innlevert i Mogadishu. Konsulatet i Jidda (Saudi-Arabia) og ambassaden i Kenya sto for til sammen 48 %

³⁴ Rent praktisk innebærer dette at det vil være svært tidkrevende å sjekke fingeravtrykk manuelt opp mot mapper i papirarkivet, som verken er lagt inn i navnerekkefølge eller er elektronisk søkbare på noen måte.

³⁵ Til sammenligning var rundt 350 000 personer registrert i INDs passdatabase (og hadde fått utstedt pass) ved utgangen av november 2017 (møte mellom Nasjonalt ID-senter og IND, november 2017).

av søknadene om pass til somaliske utenriksstasjoner (Lifos 2019, s. 27). I 2019 ble det utstedt 122 560 somaliske pass, 98 663 i Somalia og 23 897 i utlandet. Knappt 70 % av pass utstedt i Somalia, ble utstedt i Mogadishu, mens utenriksstasjonene i Jidda og Nairobi sto for 40 % av passutstedelsene utenfor Somalia (IND & Ebtkaraat 2020).

PRADO-basen har eksempler på ulike serier maskinlesbare og biometriske pass utstedt siden 2007 (PRADO 2020).

7.1 Søknadssteder

Per november 2017 var det mulig å søke om pass ved 20 søknadssteder i Somalia, og ved 27 utenriksstasjoner (epost fra IND til Nasjonalt ID-senter, november 2017). Det er minst to søknadssteder i alle somaliske delstater, inkludert Somaliland.³⁶

Per februar 2020 er det tre somaliske ambassader i Schengen-området som tar imot søknader om pass – Belgia, Frankrike og Tyskland.³⁷ Det er planer om at også Somalias ambassader i Storbritannia og Sverige skal oppgraderes til å ta imot søknader om pass (møte mellom Nasjonalt ID-senter og Somalias ambassade i Frankrike, oktober 2019). IND vurderer dessuten å opprette et mobilt team basert i Brussel, som kan reise til deler av Europa med store konsentrasjoner av somaliere for å ta imot søknader der. Alle somaliere kan søke fra alle utenriksstasjoner, ingen utenriksstasjoner avgrenser sitt konsulære ansvar til somaliere bosatt i bestemte land (møte med IND, Mogadishu februar 2019).

7.2 Vedtaksmyndighet og utstedende myndighet

Alle søknader om pass behandles hos IND sentralt i Mogadishu. Søknadsstedene, både på delstatsnivå i Somalia og på utenriksstasjoner, har ansvar for å registrere og kvalitetssikre søkerens opplysninger og underlagsdokumenter, men har ikke vedtaksmyndighet. Etter positivt vedtak personaliseres pass hos IND³⁸ og sendes til søknadsstedet som overleverer det til søkeren (møte med IND, Mogadishu februar 2019).

³⁶ IND har opplyst til Nasjonalt ID-senter at de har søknadssteder i Hargeysa, Boorama og Burao (Burco) (møter og epost-kontakt mellom IND til Nasjonalt ID-senter, 2017–2018). Hargeysa og Burao er nevnt som søknadssteder i INDs siste årsrapport om passutstedelse (IND & Ebtkaraat 2020, s. 4).

³⁷ Det er bare mulig å søke om pass ved utenriksstasjoner som har fått utplassert teknisk utstyr til å registrere søknader og biometriske data elektronisk.

³⁸ Passene blir altså fysisk ferdigstilt hos IND i Mogadishu. Utgiverstedet innført i passet (*place of issue*), er søknadsstedet.

IND arkiverer søknadene både elektronisk og i arkiver. Også underlagsdokumenter, obligatoriske vedlegg og rapport fra verifiseringsintervju arkiveres (møte mellom IND og Nasjonalt ID-senter, november 2017).

7.3 Dokumentasjonskrav ved førstegangssøknad om pass

Dokumentasjonskrav ved førstegangssøknad om pass følger under (IND u.å.c, u.å.b; Somalias ambassade i Belgia u.å.b; Landinfo 2019c; Landinfo 2019d; møter med IND, Mogadishu og Kismaayo februar 2019; møte med regionaladministrasjonen i Banaadir, februar 2019). Merk at kravene varierer noe mellom ulike søknadssteder. Landinfos kommentarer følger som underpunkter:

- Søknad og søknadsskjema
 - Noen søknadssteder (for eksempel IND i Kismaayo) forventer at søkere legger ved et eget søknadsbrev hvor de begrunner hva de trenger passet til.³⁹
- To passfotografier
 - Det er uklart hva som er formålet med å levere inn passfotografier når det tas bilde av alle søkere i forbindelse med opptak av biometriske data, men det er like fullt et dokumentkrav. Passfotografiene arkiveres lokalt sammen med søknadsskjema og papirkopier av underlagsdokumenter.
- Vandelsattest fra kriminalpolitiet
 - I praksis er det bare krav om vandelsattest i søknader innlevert i Somalia.⁴⁰ Ved søknad fra utenriksstasjon intervjues søkeren isteden av en ansatt som er autorisert av NISA, og rapport fra intervjuet legges ved søknaden. (Søkere bosatt i utlandet, behøver ikke levere vandelsattest fra landet de bor i.)
- Fødselsattest, identitetsattest⁴¹, ID-kort eller statsborgerbevis fra lokal myndighet eller nærmeste somaliske utenriksstasjon
 - I praksis er kravet her dokumentasjon på at en er sivilregistrert av en somalisk myndighet – enten utstedt av en delstat med sivilregister eller av en somalisk utenriksstasjon.⁴²

³⁹ Vi fikk opplyst av IND i Kismaayo at behovet for å skaffe pass, var irrelevant for søknaden. Svenske utlendingsmyndigheter har imidlertid fått opplyst av IND i Garoowe at søkere i tillegg til søknadsbrevet ble bedt om underlagsdokumentasjon for behovet for pass, og at personer som hadde til hensikt å migrere illegalt, får avslag på pass (Lifos 2019, s. 28).

⁴⁰ IND har bare åpnet søknadssteder for pass i byer hvor det finnes kriminalpoliti, og folk dermed kan skaffe seg vandelsattest.

⁴¹ I de engelskspråklige dokumentkravene (IND u.å.c) bes det om «bevis på at en er bosatt fra lokal myndighet», mens det på somalisk (IND u.å.b) bes om fødselsattest og identitetsattest.

⁴² Ved søknad fra utenriksstasjon blir utenlandske identitetsdokumenter vurdert som basis for sivilregistrering ved utenriksstasjonen (se del 5.2.5), som så utsteder fødselsattest/identitetsattest.

- Flere ambassader utsteder statsborgerbevis i etterkant av intervju med søker.
- Ved søknad om pass i Banaadir kreves ID-kort utstedt av regional-administrasjonen.
- Dokumenter fra land hvor søkeren oppholder seg
 - Noen somaliske utenriksstasjoner, for eksempel ambassaden i Belgia, ber søkere som er bosatt utenfor Somalia, legge fram dokumenter fra landet hvor de oppholder seg.
- Bestått kontroll av person og dokumenter
 - På somaliske utenriksstasjoner gjennomføres intervjuet og kontrollen av person autorisert både av IND og nasjonal etterretning. Se del 3 for mer om hva som er fokus i intervju.
- Registrert biometri
 - De biometriske dataene som registreres, er:
 - Ansiktsfotografi
 - Fingeravtrykk av begge tommelfingre (for personer over 15)
 - Signatur (for personer over 15)
- Dokumentasjon på betalt gebyr
 - Gebyret varierer noe mellom ulike søknadssteder. INDs gebyr i Somalia er USD 98,50 for personer over 15 og USD 55 for mindreårige, men det kan komme lokale gebyrer fra søknadsstedet i tillegg.⁴³
 - Gebyrene ligger ofte høyere på somaliske utenriksstasjoner enn ved søknadssteder i Somalia. For søkere over 15 ligger det på EUR 180 ved ambassaden i Belgia, og EUR 240 i Tyskland.

Søknadsskjema er ikke lagt ut på INDs nettsider, men finnes blant annet på nettsida til Somalias ambassade i Belgia (u.å.a).

7.3.1 Søknad om pass fra mindreårige

Ved søknad om pass fra mindreårige varierer det om far eller begge foreldre må gi sitt samtykke. Ifølge regionaladministrasjonen i Banaadir må den ene forelderen møte sammen med barnet, mens den andre kan gi skriftlig samtykke. Hvis én eller begge foreldre er døde, må domstol ta stilling til hvem som overtar foreldre-myndigheten – normalt en mann på farssiden (møte, Mogadishu februar 2019). Somalias ambassade i Frankrike opplyser at samtykke fra far er tilstrekkelig (møte med Nasjonalt ID-senter, oktober 2019).

⁴³ I Kismaayo er det lokale tilleggsgebyret USD 51,50.

IND opplyser at biometriske data registreres for alle som har fylt femten år (møte med Nasjonalt ID-senter i Mogadishu, november 2017).

Merk at ulike myndighetskilder oppgir forskjellig myndighetsalder i Somalia – noen mener en er myndig ved fylte femten år, og andre ved atten (Landinfo 2019c, s. 4; 2019d, s. 3; Lifos 2019, s. 12–13).

7.4 Søknadsprosessen ved søknad i Somalia

Landinfo fikk en presentasjon av søknadsprosessen ved INDs kontor i Kismaayo i februar 2019. En representant fra INDs hovedkvarter som var til stede, bekreftet at prosessen skal skje likt ved alle søknadssteder i Somalia, og at den følger skriftlige retningslinjer fra IND.

Prosessen skjer trinnvis, og begynner med det som ble omtalt som «innsjekk» – en første kontroll av at søkere har med seg nødvendige underlagsdokumenter. Søkere som ikke har det, får opplyst hva som mangler og blir bedt om å komme tilbake når de har skaffet det. Ansvarlig for innsjekk fyller ut et personverifiserings-skjema (*foomka hubinta qofka*) for dem som har de forventede dokumentene.

Søkerne går siden videre til en administrativt ansvarlig, som sjekker dokumentene en gang til. Vurderer også denne at de er i orden, går søkeren videre til registrar, som fyller ut søknadsskjemaet for pass for søker.⁴⁴

Neste trinn er betaling av søknadsgebyr, og siste post er innrulling. Her legges personopplysningene inn i INDs database, det opptas biometri (ansiktsbilde, fingeravtrykk og signatur⁴⁵), og innleverte underlagsdokumenter fotokopieres, skannes inn og knyttes til saken.⁴⁶ (Søkerne får originaldokumentene tilbake etterpå.) Når alt er klart, får søkeren kvittering på at søknaden er innlevert, og så overføres søknaden elektronisk til IND i Mogadishu for saksbehandling. I noen tilfeller tar IND sentralt kontakt med søknadsstedet for å be dem kommentere ulike forhold i saken eller undersøke dem med søker.⁴⁷

Når IND innvilger, utsteder de pass i Mogadishu. Siden blir passene sendt til søknadsstedet for utlevering. Voksne må møte personlig for å hente passet mot innlevering av kvittering for søknad, men ikke mindreårige (møte mellom IND og Nasjonalt ID-senter, november 2017).

⁴⁴ IND Kismaayo opplyste at dette gjøres for alle skjemaer for alle søkere, også de som kan lese og skrive. Målet er å unngå slurv og inkonsistent staving av navn.

⁴⁵ Signatur registreres bare når søkere kan skrive.

⁴⁶ Underlagsdokumentene skannes inn som bilder, og det er derfor ikke mulig å søke elektronisk i informasjonen de inneholder.

⁴⁷ Dette kan dreie seg om at IND mener oppgitt alder stemmer dårlig med ansiktsbildet, eller tvil om personen faktisk er etnisk somalier ut fra utseende eller navn (se del 3 for mer).

Ventetid fra søknaden overføres fra søknadsstedet til IND, og til passet kan hentes ved søknadsstedet, er rundt sju arbeidsdager i Banaadir, og fjorten i andre delstater (møte mellom IND og Nasjonalt ID-senter, november 2017).

7.5 Søknadsprosessen ved søknad ved somalisk utenriksstasjon

Også ved søknad ved utenriksstasjon er det IND i Mogadishu som har vedtaksmyndighet, og personaliserer passene. Siden blir passene sendt til utenriksstasjonen for utlevering. Voksne må som oftest⁴⁸ møte personlig for å hente passet mot innlevering av kvittering for søknad, men ikke mindreårige (møte mellom IND og Nasjonalt ID-senter, november 2017).

Ventetid fra søknaden overføres fra utenriksstasjonen til IND, og til passet kan hentes ved utenriksstasjonen, er rundt 30 arbeidsdager (møte mellom IND og Nasjonalt ID-senter, november 2017).

Størrelsen på søknadsgebyret varierer mellom de ulike somaliske utenriksstasjonene (jf. del 7.3, epostkontakt mellom IND og Norges ambassade i Kenya, mai 2019).

Der søkere presenterer underlagsdokumenter utstedt i Somalia, må de være attestert med stempel av utenriksdepartementet i Mogadishu, som forutsettes å ha verifisert dokumentene med utstedende myndigheter på delstatsnivå (møte med Somalias ambassade i Kenya, februar 2019).

For mer detaljert informasjon om søknadsprosedyrer ved Somalias ambassader i Belgia og Tyskland, viser vi til Landinfos responser (Landinfo 2019c og 2019d).

7.6 Fornyelse av utløpt, fullt eller delvis ødelagt pass

Når det søkes om fornyelse av et pass søkeren har i sin besittelse, enten det er utløpt, fullskrevet eller er delvis ødelagt, må det leveres inn på søknadsstedet (møte mellom IND og Nasjonalt ID-senter, november 2017).

7.7 Erstatning av tapt eller stjålet pass

Hvis et pass går tapt i Somalia, må eieren skaffe en kjennelse fra en lokal distriktsdomstol, og distriktet må sette inn annonse i en lokalavis om at passet er tapt.

⁴⁸ Somalias ambassader i Frankrike og Tyskland opplyser at de kan sende pass til dem som har fått det utstedt med rekommandert post (møte med Nasjonalt ID-senter, oktober 2019; Landinfo 2019d, s. 3).

En person må vente minst seks måneder fra passet ble meldt tapt eller stjålet før hun/han søke om å få det erstattet. Pass som har gått tapt, registreres som makulert og tapt i INDs database (møte mellom IND og Nasjonalt ID-senter, november 2017).⁴⁹

8 Identitetskort

Både føderale IND og flere delstatsmyndigheter utsteder ID-kort, men i praksis er det få som skaffer seg slike ID-kort, siden de i liten grad brukes til å identifisere seg med lokalt.

8.1 INDs ID-kort

Personer som søker om pass, kan velge å samtidig søke om et ID-kort som utstedes av IND samtidig med passet.⁵⁰ Søknadsprosessen og vurderingen som gjøres, er den samme som for søknad om pass (MBZ 2019, s. 30; se del 7 for prosedyrer for søknad om pass).

8.2 Somaliland

Somaliland utsteder biometriske ID-kort til borgerne sine, men det er frivillig om folk vil søke om det (Lifos 2019, s. 26). Vi har imidlertid lite konkret informasjon om utstedelsesprosessen for ID-kort i Somaliland.⁵¹

8.3 Puntland

Puntland utsteder ID-kort til personer over atten år som regnes som borgere av Puntland. Det finnes egne ID-kort for internt fordrevne fra andre deler av Somalia (Lifos 2019, s. 17). Landinfo har ikke informasjon om utstedelsesprosedyrene.

8.4 Banaadir

Regionaladministrasjonen i Banaadir utsteder ID-kort på basis av informasjon fra sivilregistrering. Per 2016 hadde bare 5300 slike kort blitt utstedt (Malik et al. 2018, s. 63). Det er planer om å gjøre regionale ID-kort obligatoriske i Banaadir, noe som egentlig innebærer en gjeninnføring av pålegget om ID-kort for voksne i

⁴⁹ Svenske utlendingsmyndigheter har fått opplyst av IND Garoowe at nytt pass kan utstedes etter tre måneder (Lifos 2019, s. 31).

⁵⁰ I teorien er det mulig å avgrense søknaden til nasjonalt ID-kort, men det later til at svært få gjør det.

⁵¹ Verdensbankens rapport omtaler bare velgerkort (Malik et al. 2018, s. 68).

eksisterende lovverk fra 1960-tallet (møte med regionaladministrasjonen, februar 2019).

Søknadsprosessen for å få lokalt ID-kort er i praksis den samme som for sivilregistrering (se del 5.2.3), og gebyret er USD 10. Søkere må møte personlig for å hente ID-kortet mot innlevering av kvittering for søknad, og det er vanligvis klart to–tre arbeidsdager etter innlevert søknad (møte mellom regionaladministrasjonen og Nasjonalt ID-senter, november 2017).

8.5 Jubbaland

Landinfo har ikke informasjon om prosedyrer for utstedelse av ID-kort i Jubbaland.

9 Forvaltningsskikk, korrupsjon og nepotisme

Dårlig forvaltningsskikk, korrupsjon og nepotisme er utbredt i det meste av Afrika (Skogseth 2007, s. 9–19), og det var også tilfellet i Somalia i perioden før sammenbruddet i offentlig forvaltning, særlig etter Ogaadeen-krigen (Laitin & Samatar 1987, s. 95–96). Det er ingenting som tyder på at dette har blitt annerledes etter at ulike politiske aktører har satt i gang med å bygge opp igjen offentlig forvaltning etter sammenbruddet.

9.1 Ressursmangel og ineffektivitet i somalisk forvaltning

Somalia er et fattig land, og det er svært kostbart å gjenoppbygge offentlig forvaltning etter sammenbruddet tidlig på 1990-tallet. Det finnes i liten grad rester av gamle etater og systemer som kan tjene som basis for gjenopprettede eller nye. Innsatsen som er gjort, har dessuten skjedd helt ukoordinert. I teorien kunne det også vært enkelte fordeler ved å bygge nye systemer opp fra bunnen av. Det fordrer imidlertid en klar politisk vilje til å skape en forvaltning med solide kontrollmekanismer som fungerer, i motsetning til hvordan offentlig forvaltning var i Somalia før 1991. Og selv om det finnes både politiske ledere og andre som tar til orde for å bygge opp en solid, velfungerende forvaltning, er det alt annet enn konsensus om dette blant Somalias makthavere. Isteden er dette feltet, som andre arenaer med potensial for å bygge opp politiske maktbaser, gjenstand for stillingskrig og maktkamp (Mahadallah 2019).

Sivilregistreringsfeltet er videre totalt fragmentert. De ulike etatene på føderalt og delstatlig nivå som driver sivilregistrering, verken samarbeider eller koordinerer arbeidet. Den føderale lovgivende forsamlinga har hittil ikke fått på plass noe juridisk rammeverk for feltet. Og når dette rammeverket en gang kommer på plass, vil det være kostbart å samkjøre de eksisterende systemene og bygge dem ut

i områdene hvor føderale og delstatlige myndigheter per i dag ikke tilbyr offentlige tjenester overhodet.

9.1.1 Midlertidige opphør i passutstedelse

Ett eksempel på sviktende forvaltningsrutiner er midlertidige opphør i levering av ulike offentlige tjenester. Nederlandske myndigheter siterer en anonym kilde på at det var opphør i passutstedelse de to–tre siste månedene av 2018, at dette ikke var første gang det hendte, og at årsaken var manglende betaling til eksterne produsenter (MBZ 2019, s. 30).

IND i Mogadishu, som behandler alle søknader om somaliske pass, har på sin side denne forklaringa på disse forholdene (e-post til Nasjonalt ID-senter, 17. januar 2019):

It is true that there was a halt in passport production all over Somalia and abroad for few days. The reason for that was NOT because of blank booklets but finalizing the passport contract. That contract has now been finalized and approved and all passports are being issued everywhere.

9.2 Korrupsjon og nepotisme

I Transparency Internationals siste korrupsjonsindeks for verdens land har Somalia laveste score i verden, med 9 av 100 mulige poeng (TI 2020).⁵² I en gjennomgang Transparency International har gjort av foreliggende informasjon om korrupsjon i Somalia, går det fram at landets forvaltning er blant de dårligst fungerende i verden (Rahman 2017, s. 3–5). Ansettelser i offentlig forvaltning skjer overveiende på basis av forbindelser⁵³ heller enn formelle kvalifikasjoner og relevant yrkeserfaring (Peraldi 2019).

Verdensbanken sier følgende om korrupsjon i sin rapport om sivilregistreringsfeltet i Somalia:

Fraud and corruption

Corruption and fraud poses a significant risk to any identity scheme in Somalia. Weak institutions, low pay for civil servants, and a prevailing culture of corruption indicate that corrupt practices should be an utmost concern for any organization or institution engaging in national ID-related

⁵² Landet har ligget lavest på disse indeksene siden 2006 (Rahman 2017, s. 3). For de fem siste årene har Somalias score variert mellom 8 og 10. Bare ett annet land har fått énsifret score i denne perioden: Nord-Korea i 2015 med 8. Beste score gitt i åra 2015–2019, var 91, til Danmark og New Zealand i 2015. Begge disse landene får en score på 87 i indeksen for 2019 (TI 2020).

⁵³ Særlig fordeling av goder på basis av det såkalte 4,5-kvotesystemet, hvor klanstilhørighet er kriteriet.

work in Somalia. The potential pitfalls of corruption are twofold; first, there is risk of falsified information and documentation entering into any backend data system, which compromises its integrity. Second, there is the risk of a higher level of corruption through opaque bidding processes and awarding of contracts under dubious circumstances. Therefore, any identification or registration system that is implemented will have to have various safeguards in place to protect against corruption, both at the field level and at higher levels of government.

There have been multiple allegations of corruption within the Department of Immigration and Naturalization. Furthermore, there have been issues with the existing Somali passports in regards to corruption that have been highlighted by the UN Monitoring Group on Somalia and Eritrea. According to the United Nations Security Council (UNSC) Monitoring Group for Eritrea and Somalia's 2012 Report⁵⁴, there were various questions and issues raised in regards to the practices regarding corruption and fraud around passport issuance. The report states, "Fraud and corruption became rampant in the passport business, with multiple passports being issued to the same individuals under false identities and foreigners obtaining Somali passports thanks to the intervention of senior Transitional Federal Government (TFG) officials. Members of Al-Shabaab, including at least one senior leader, have allegedly received new passports."

The current system of issuing 'Passport Cards/National IDs' lends itself to corruption and widespread fraud. Specifically, because of the financial governance model for passports and the corresponding cards, it incentivizes small bribes to issuing officers. Secondly, the passport and National ID system is based on breeder documents which are not widely available, do not exist, or are unverified in Somalia, as an applicant is required to submit a birth certificate as well as verified identity through a clan elder or recognized community leader. As such, there are significant incentives to forge breeder documents, and it is widely recognized that a vast majority of the birth certificates in Somalia, even in Mogadishu, are either forgeries or do not adequately verify a person's identity. Therefore, there are significant issues related to the reliability of the verified identity.

If the proposed identity system issues cards, they should have enough security features to combat forgery. The identity system should be able to log each transaction on each stage of identity lifecycle so that if an employee of the identity authority gets involved in the process of issuing

⁵⁴ Denne rapporten omtaler forvaltningsforhold før det ble innført bruk av biometriske data i 2014. Bruk av biometri i INDs nåværende system gjør det betydelig vanskeligere for samme person å få utstedt flere pass med ulike sett identitetsopplysninger. Systemene for utstedelse av underlagsdokumenter til bruk ved søknad om pass er imidlertid ikke blitt endret særlig siden rapporten ble skrevet.

fraudulent identity or identity theft, s/he can be identified (Malik et al. 2018, s. 28).

Også lokale kilder tegner et dystert bilde av korrupsjonen. Undertittelen på den sist utgitte rapporten til den lokale anti-korrupsjonsorganisasjonen Marqaati, var «more of the usual», basert på at innrapporteringer om korrupsjon var på omtrent samme nivå som foregående rapport. De påpeker at det betyr at president «Farmaajo» ikke har innfridd valgløftene sine om å slå ned på korrupsjon (Marqaati 2018, s. 3–4).

Marqaati sa følgende om forhold knyttet til passutstedelse i sin rapport om korrupsjon i Somalia i 2018:

The [Somali Police Force]-run Criminal Investigations Department (CID) has also been implicated in the extortion of the public. Individuals seeking to get a passport would be made to wait for longer than usual unless they pay a \$10 bribe to the officers handling the vetting process. Others use brokers to facilitate the process, and don't go to the CID to have their fingerprints taken. They receive their letter of good conduct; someone else is fingerprinted in their place.

[...]

The IND

In the processing of new passports, the IND takes payments for which receipts are issued but not given to the payer, which means that there is no accountability for the payments, and the amount deposited with the central bank is less than what individuals pay. The profits from this scheme are shared out among the top officials of the directorate.

Moreover, applicants are offered the opportunity of receiving their passports in 24-72 hours if they pay a \$50 bribe. As passport publishing goes through many offices and systems, the speedy publishing is known by all levels of the IND bureaucracy and the money is accordingly shared (Marqaati 2018, s. 9).

10 Manipulert informasjon og falske dokumenter

10.1 Manipulert informasjon i offentlige sivilregistre

Det finnes ingen reelt uavhengig offentlig institusjon i Somalia som har mulighet til å påse at offentlig forvaltning fungerer som den burde. I den grad noen i praksis

forsøker å holde oppsyn med dette, er det donorer som vil undersøke at midlene de bidrar med, blir brukt riktig (Peraldi 2019).

Som det går fram av del 3, er Landinfos inntrykk at offentlige etater i Somalia ved sivilregistrering først og fremst er opptatt av å kontrollere at personer er somaliere og å finne tillitspersoner som kan bekrefte det, heller enn å kontrollere at navn, fødselsdato osv. stemmer med virkeligheten. Det innebærer at det er gode muligheter til å få registrert andre opplysninger enn dem som faktisk er riktige. Dessuten er det uklart i hvilken grad biometriske data brukes til å kontrollere om enkeltpersoner allerede er registrert i et system med andre personopplysninger, eller om slike forsøk på manipulasjon lar seg gjøre gjennom bestikkelser i de tilfellene hvor forsøkene avsløres.

10.2 Utbredelse av falske dokumenter

Siden offentlig forvaltning var ikke-eksisterende i over to tiår i store deler av Somalia, hadde folk i praksis bare mulighet til å skaffe seg dokumenter produsert av private aktører. Slike dokumenter kunne være laget helt eller delvis med utstyr (skjemaer, formularer, stempler, osv.) fra offentlige myndigheter som var havnet på privatpersoners hender, eller rene etterligninger.⁵⁵

I Mogadishu har Bakaara-markedet vært en åpen sentral for slike forfalskninger, og både falske dokumenter og de som utsteder dem, blir kalt *Abdalla Shideeye* på somalisk, oppkalt etter et område av Bakaara-markedet. Det er liten grunn til å tro at denne «infrastrukturen» er blitt borte, selv om delstatsforvaltninga i hovedstadsområdet i 2016 kunngjorde at de hadde til hensikt å avvikle virksomheten på Bakaara-markedet og at dokumenter derfra var forbudt (Goobjoog News 2016).

⁵⁵ Paradoksalt nok er det ikke gitt at forfalskede dokumenter nødvendigvis inneholder gal informasjon. I tilfeller hvor folk har skaffet seg falske dokumenter fordi de opplever det som vanskelig eller tidkrevende å skaffe seg ekte, kan dokumentene inneholde korrekte opplysninger.

Skriftlige kilder

- Crisis Group (2019, 12. juli). *Somalia-Somaliland: The perils of delaying new talks*. Brussel: Crisis Group. Tilgjengelig fra <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/somalia/280-somalia-somaliland-perils-delaying-new-talks> [lastet ned 17. februar 2020]
- Felter, C. (2018, 1. februar). *Somaliland: The Horn of Africa's breakaway state*. Washington D.C.: Council on Foreign Relations. Tilgjengelig fra <https://www.cfr.org/background/somaliland-horn-africas-breakaway-state> [lastet ned 17. februar 2020]
- Ferrari, M. (2017, 30. november). *Cash provides a vital lifeline in Somalia*. Roma: WFP. Tilgjengelig fra <https://insight.wfp.org/cash-provides-a-vital-lifeline-in-somalia-78157aaef603> [lastet ned 17. februar 2020]
- Goobjoog News (2016, 28. september). Banadir regional administration bans fake documents locally known as 'Abdalla Shideeye'. *Goobjoog News*. Tilgjengelig fra <https://goobjoog.com/english/banadir-regional-administration-bans-fake-documents-locally-known-as-abdalla-shideeye/> [lastet ned 17. februar 2020]
- Harper, M. (2012). *Getting Somalia wrong? Faith, war and hope in a shattered state*. London: Zed.
- IND, dvs. Immigration & Naturalization Directorate (u.å.a). *History of Immigration and Naturalization Directorate*. Mogadishu: IND. Tilgjengelig fra <http://immigration.gov.so/en/history/> [lastet ned 17. februar 2020]
- IND (u.å.b). *Habraaca qaadashada baasaboorka caadiga ah [Retningslinjer for å skaffe vanlig pass]*. Mogadishu: IND. Tilgjengelig fra <http://immigration.gov.so/so/baasaboorka-caadi/> [lastet ned 17. februar 2020]
- IND (u.å.c). *Ordinary passport*. Mogadishu: IND. Tilgjengelig fra <http://immigration.gov.so/en/ordinary-passport/> [lastet ned 17. februar 2020]
- IND (u.å.d). *Welcome to Immigration & Naturalization Directorate*. Mogadishu: IND. Tilgjengelig fra <http://immigration.gov.so/en/> [lastet ned 17. februar 2020]
- IND & Ebtkaraat (2020). *2019 passport issuance report*. Mogadishu: IND & Ebtkaraat.
- Laitin, D.D. & Samatar, S.S. (1987). *Somalia – Nation in search of a state*. Boulder, Co.: Westview.
- Landinfo (2019a, 12. april). *Somalia: Navneskikker*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/04/Somalia-respons-navneskikker-12042019.pdf> [lastet ned 17. februar 2020]
- Landinfo (2019b, 21. mai). *Somalia: Al-Shabaab-områder i Sør-Somalia*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/05/Respons-Somalia-Al-Shabaab-områder-i-Sør-Somalia-21052019.pdf> [lastet ned 17. februar 2020]
- Landinfo (2019c, 21. mai). *Somalia: Søknad om pass ved Somalias ambassade i Brussel*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/05/Respons-Somalia-Søknad-om-pass-ved-Somalias-ambassade-i-Brussel-21052019.pdf> [lastet ned 17. februar 2020]
- Landinfo (2019d, 21. oktober). *Somalia: Søknad om pass ved Somalias ambassade i Berlin*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/10/Somalia-respons-Søknad-om-pass-ved-Somalias-ambassade-i-Berlin-21102019.pdf> [lastet ned 17. februar 2020]

- [Law on Somali citizenship] (1962, 22. desember). *Law no. 28 of 22 December 1962 on Somali citizenship*. Tilgjengelig fra <http://citizenshiprightsafrika.org/law-no-28-of-22-december-1962-on-somali-citizenship/> [lastet ned 17. februar 2020]
- Lifos (2019, 9. april). *Somalia – Folkbokføring, medborgarskap och identitetshandlingar (v1.0)*. Norrköping: Migrationsverket. Tilgjengelig fra <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=43039> [lastet ned 17. februar 2020]
- Mahadallah, H.O. (2019, juni). *Challenges and solutions for the development of an ID system in post-conflict areas: Somalia as a case study*. Paper presentert ved ID4Africa 5 i Johannesburg, Sør-Afrika, 18.–20. juni 2019. Tilgjengelig fra http://www.id4africa.com/2019_event/presentations/InF5/4-Hassan-Mahadallah-Somalia.pdf [lastet ned 17. februar 2020]
- Malik, M.T., Pérez, A.R., Clark, J.M., Witt, M.S.B.C. (2018, 25. april). *Toward a Somali identification system: ID4D diagnostic*. Washington D.C.: World Bank. Tilgjengelig fra <http://documents.worldbank.org/curated/en/185701524689472792/ID4D-Country-Diagnostic-Somalia> [lastet ned 17. februar 2020]
- Marqaati (2018, 1. september). *Somalia 2018 state of accountability – More of the same*. Mogadishu: Marqaati. Tilgjengelig fra <https://marqaati.org/wp-content/uploads/2018/09/Somalia-2018-Corruption-Report.pdf> [lastet ned 17. februar 2020]
- MBZ, dvs. Ministerie van Buitenlandse Zaken (2019, mars). *Country of origin information report on south and central Somalia*. Haag: MBZ. Tilgjengelig fra <https://www.justice.gov/eoir/page/file/1175151/download#page=28> [lastet ned 17. februar 2020]
- MOP, dvs. Ministry of Planning, Investment and Economic Development (u.å.). *Federal member states (FMS)*. Mogadishu: MOP. Tilgjengelig fra <http://mop.gov.so/index.php/the-ministry/directorates/planning/federal-member-states-fms/> [lastet ned 17. februar 2020]
- Nasjonalt ID-senter (2018, 7. desember). *Hvilke somaliske pass er godkjent som reisedokument i Norge?* Oslo: Nasjonalt ID-senter. Tilgjengelig fra <https://www.nidsenter.no/aktuelt/nyhetsarkiv/2018/12/hvilke-somaliske-pass-er-godkjent/> [lastet ned 17. februar 2020]
- Neurotechnology (2015). *Somaliland national ID project*. Vilnius: Neurotechnology. Tilgjengelig fra https://download.neurotechnology.com/CaseStudy_Somaliland_National_ID_Project.pdf [lastet ned 17. februar 2020]
- OCHA, dvs. UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (u.å.). *Somalia – maps & infographics*. New York: OCHA. Tilgjengelig fra https://reliefweb.int/country/som/thumb#content_top [lastet ned 17. februar 2020]
- Peraldi, E. (2019, 1. april). *Africa integrity indicators – round 7 2019*. Washington D.C.: Global Integrity. Tilgjengelig fra <https://www.globalintegrity.org/resource/africa-integrity-indicators-round-7-2019-xls/> [lastet ned 17. februar 2020]
- PRADO, dvs. Public Register of Authentic travel and identity Documents Online (2020, 4. mars). *SOM - Somalia • Jamhuuriyadda Soomaaliya_Somali Republic •*. Brussel: General Secretariat of the Council. Tilgjengelig fra <https://www.consilium.europa.eu/prado/en/prado-documents/SOM/A/docs-per-category.html> [lastet ned 17. februar 2020]
- Radio Dalsan (2018, 3. juli). *Somali identification team meets with World Bank officials to boost ID efforts in Somalia*. *Radio Dalsan*. Tilgjengelig fra <https://www.radiodalsan.com/en/2018/07/03/somali-identification-team-meets-with-world-bank-officials-to-boost-id-efforts-in-somalia/> [lastet ned 17. februar 2020]

- Rahman, K. (2017, 22. desember). *Somalia: Overview of corruption and anti-corruption*. Berlin: Transparency International. Tilgjengelig fra <https://knowledgehub.transparency.org/helpdesk/somalia-overview-of-corruption-and-anti-corruption> [lastet ned 17. februar 2020]
- [Regionaladministrasjonen i Banaadir] (u.å.). *Degmooyinka gobolka Banaadir [Administrative enheter – Banaadir]*. Mogadishu: Idaacada Codka – Maamulka Gobolka Banaadir – Dowladda hoose ee Muqdishu. Tilgjengelig fra <http://banaadir.so/degmooyinka-gobolka-banaadir> [lastet ned 17. februar 2020]
- Sahal Tech (u.å.). *Welcome to Sahal Tech solutions*. Hargeysa: Sahal Tech. Tilgjengelig fra <http://sahaltech.com/index.html> [lastet ned 17. februar 2020]
- Semlex Group (2014, 14. april). *Jubaland State selects Semlex for the production of its biometric identity documents*. Brussel: Semlex Group. Tilgjengelig fra <https://www.semlex.com/en/jubaland-state-selects-semlex-for-the-production-of-its-biometric-identity-documents/> [lastet ned 17. februar 2020]
- Semlex Group (2016, juni). *A leading partner for your safety*. Brussel: Semlex Group. Tilgjengelig fra <http://www.semlex.com/wp-content/uploads/2016/06/Leaflet.pdf> [lastet ned 17. februar 2020]
- Skogseth, G. (2007, juli). *Afrika sør for Sahara – om dokumenter og offentlig forvaltning*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/03/Afrika-sør-for-Sahara-Om-dokumenter-og-offentlig-forvaltning-072007.pdf> [lastet ned 17. februar 2020]
- [Somalias ambassade i Belgia] (u.å.a). *Application form for passport and national identification card*. Brussel: Embassy of the Federal Republic of Somalia. Tilgjengelig fra <http://somalibassynbelgium.eu/wp-content/uploads/2018/01/application-Form-for-Somali-Passport-and-National-ID-Card.pdf> [lastet ned 17. februar 2020]
- [Somalias ambassade i Belgia] (u.å.b). *Somali passport*. Brussel: Embassy of the Federal Republic of Somalia. Tilgjengelig fra <http://somalibassynbelgium.eu/somali-passport/> [lastet ned 17. februar 2020]
- [Somalias grunnlov] (2012, 1. august). *The Federal Republic of Somalia – Provisional constitution*. Tilgjengelig fra <https://www.refworld.org/docid/51b6d0c94.html> [lastet ned 17. februar 2020]
- [Somaliland citizenship law] (2002). *Somaliland citizenship law no 22 of 2002*. Tilgjengelig fra <http://citizenshiprightsafrika.org/somaliland-citizenship-law-2002/> [lastet ned 17. februar 2020]
- TI, dvs. Transparency International (2016, 13. desember). *Collective resolution to enhance accountability and transparency in emergencies – Southern Somalia report*. Berlin: TI. Tilgjengelig fra https://www.transparency.org/whatwedo/publication/collective_resolution_to_enhance_accountability_and_transparency_in_emergencies [lastet ned 17. februar 2020]
- TI (2020). *Corruption perceptions index 2019*. Berlin: TI. Tilgjengelig fra <https://www.transparency.org/cpi2019> [lastet ned 17. februar 2020]
- UNICEF (u.å.). *Somalia – birth registration*. New York: UNICEF. Tilgjengelig fra <https://data.unicef.org/crvs/somalia/> [lastet ned 17. februar 2020]
- UN Maps (2011, desember). *Somalia*. New York: UN Maps. Tilgjengelig fra <https://www.un.org/Depts/Cartographic/map/profile/somalia.pdf> [lastet ned 17. februar 2020]

World Bank (2018, 1. mai). *Federal Republic of Somalia – Systematic country diagnostic*. Washington D.C.: World Bank. Tilgjengelig fra <http://documents.worldbank.org/curated/en/554051534791806400/Somalia-Systematic-Country-Diagnostic> [lastet ned 17. februar 2020]

World Bank (2019, 22. februar). *Somalia Capacity Advancement, Livelihoods and Entrepreneurship, through Digital Uplift Project (SCALED-UP) (P168115)*. Washington D.C.: World Bank. Tilgjengelig fra <http://documents.worldbank.org/curated/en/267241552269666297/pdf/Project-Appraisal-Documents-PAD-SCALED-UP-P168115-revised-February-26-2019-02262019-636878520441412199.pdf> [lastet ned 17. februar 2020]

Muntlige kilder

Banaadir regionaladministrasjon, ved direktør for sivilregistrering Sharmaarke Abukar Osman. Møte med Landinfo i Mogadishu 11. februar 2019. Møte med Nasjonalt ID-senter i Mogadishu november 2017.

IND, ved generaldirektør Mahamed Aden Jimale «Koofi» og Mahad Ahmed Ali. Møte med Landinfo i Mogadishu 11. februar 2019. Møter, telefon- og epostkontakt mellom IND og Norges ambassade i Kenya 2013–2019. Møter med Nasjonalt ID-senter i Mogadishu november 2017, og epostkontakt 2017–2020.

IND Kismaayo, ved avdelingsdirektør i Jubbaland Abdisalam Hassan Hussein. Møte med Landinfo i Kismaayo 13. februar 2019.

Kriminalpolitiet, Mogadishu. Møte med Landinfo 12. februar 2019. Møte med Nasjonalt ID-senter november 2017.

Somalias ambassade i Belgia. Epostutveksling med Landinfo april 2019.

Somalias ambassade i Frankrike. Møte med Nasjonalt ID-senter i Paris oktober 2019.

Somalias ambassade i Kenya. Møter med Landinfo i Nairobi 17. februar 2015 og 15. februar 2019. Møte med Nasjonalt ID-senter i Nairobi november 2017.

Somalias ambassade i Tyskland. Møte med Landinfo i Berlin 26. september 2019 og telefonsamtale 12. oktober 2019.